

9. Cuvinte referitoare la părțile corpului și bolile lui : *trup* (ALRM I 1), *obraz* (ALRM I 35, *Împr.* h. 18), (Pușcariu, h. 7, ALRM I 52), *crac* și *a se crăci* (ALRM II 129, ALR II 67; cf. și ALRMnII [2497] : *crac* „braț de apă”), *gleznă* (Pușcariu, h. 9, cf. ALRM II 98), *rană* (ALRM I 151, *Împr.* h. 19), *nădușală* „astmă” și „sudoare” (ALRM I 159, 9, aici h. 12).

10. Termeni de rudenie și referitori la relațiile sociale : *nevestă* (ALRM I 359, 397, 278, ALR II 166), *babă* (ALRM I 282, 238, 293), *lele*, *leliță*, *lelică*, *liță* (ALRM I 321, 234, 286, 287, *Împr.* h. 20), *slugă* (ALRM n [2877]), *doică* (ALRM I 307, aici h. 13).

11. Cuvinte denumind noțiuni abstracte : *sfat* și *a sfătui* (ALRM n [3128]), *glumă*, *a glumi* și *glumeț* (ALRM n [3669]), *lene*, *leneș*, *alene* (ALRM n [3724], [3113]), *pagubă* (ALRM n [3623]).

12. Cuvinte care denumesc însușiri fizice și psihice (adjective) : *drag* (ALRM n [4389]), *slab* (ALRM II 141, 142, aici h. 14), *gol* și *a goli* (ALRM n [3261], [3431], [3545]), *gingav* (ALRM II 40, aici h. 15), *știrb* (ALRM I 101).

13. Cuvinte care denumesc acțiuni fizice și psihice (verbe) : *a (se) învîrți* (ALRM n [3563]), *a (se) grăbi* (ALRM n [3441], [3552]), *a osteni* (ALRM I 140, *Împr.* h. 24), *a se odihni* (ALRM II 153, 154, 155), *a clipi* (ALRM II 12, aici h. 16), *a pofti* (ALRM n [3546], [4843]), *a (se) iubi* (ALRM I 340, ALR n [4389]), *a se (ră)suci* (ALRM n I 287, aici h. 17), *a se oglindi* și *oglindea* (ALRM II 374, aici h. 18).

14. Adverbe și particule : *iute* (cf. ALRM n I 280), *da* (*Împr.* h. 26).

Exemplele citate mai sus nu epuizează desigur numărul cuvintelor de origine veche sud-slavă (bulgară) răspândite pe întreg teritoriul limbii române sau pe cea mai mare parte a lui (nu numai în sud), constituind uneori, împreună cu alte cuvinte, perechi sau serii de sinonime „teritoriale”.

Unele dintre aceste cuvinte domină întreg teritoriul limbii române, ca, de exemplu, *snop*, *vîrtelniță*, *sucală*, *șeavă*, *clește*, *șesală*, *buruieni*, *zori*, *ceas*, *trup*, *obraz*, *rană*, *nevestă*. Mai mult, ele sînt adesea polisemantice, fiind răspândite pe anumite arii cu un sens sau altul, ca sinonime parțiale ale altor cuvinte, uneori tot de origine slavă. De exemplu, *snop* apare și ca sinonim al cuvîntului *polog* (h. 1). *Val* a fost înregistrat aproape în întreaga țară cu sensul de „sul de postav”, iar regional, în sud, apare cuvîntul *trîmbă* (h. 10). *Nădușală* (< a *năduși*) formează două arii bine distincte : în sudul țării cu sensul de ‘sudoare’, iar în nord cu acela de ‘astmă’ (în prima arie astma e denumită *năduf*, vezi h. 12). *Slab*, cuvînt polisemantic, formează două arii care se întretaie, dar totuși suficient de distincte : cu sensul ‘care nu e gras’ mai ales în sud și est, iar cu sensul ‘fără putere’ mai ales în nord-vest ; evident că în unele părți (Banat, Oltenia, estul Munteniei, nordul Moldovei) cele două sensuri apar concomitent (h. 14). Alături de *ceas* ‘60 minute’, s-a înregistrat în unele puncte din Moldova *oară* (variantă populară a cuvîntului *oră*, care e un neologism), tot așa cum alături de *trup* a fost notat în unele părți cuvîntul *corp*, probabil neologism pătruns din limba literară în graiurile populare. *Obraz* se folosește pe o mare parte a teritoriului românesc ca sinonim parțial al cuvîntului polisemantic *față*, dar cu sensul fr. ‘joue’, rus. ‘щека’ (pl. *obraji*) este unic în limba română. În sfîrșit, unul din cele mai interesante cuvinte polisemantice, *nevestă*, e răspândit în toată țara, însă cu diverse valori concrete — ‘soție (mai ales tinăra)’, ‘soția mea’, ‘femeie’, fiind sinonim cu cuvintele de origine latină *soție*, *femeie*, *muiere* (cf. *Împr.*, p. 123).